

WYMAGANIA EDUKACYJNE SRÓDROCZNE Z JĘZYKA POLSKIEGO NA POSZCZEGÓLNE OCENY DLA KLASY 8

/uwzględniają zmiany w podstawie programowej z 2024 r./

Treści nauczania wskazane w Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo</i> dla klasy 4				
Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna uczeń <u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u>	ocena dobra uczeń <u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u>	ocena bardzo dobra uczeń <u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u>	ocena celująca uczeń <u>spełnia wymagania na ocenę b. dobrą, a ponadto:</u>
Uczeń				
KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE				
Czytanie utworów literackich - liryka, epika, dramat, utwory synkretyczne (ballada)				
– zna pojęcie <i>literatura piękna</i>, dramat, utwór epicki, synkretyczny (ballada) – wie, że liryka, epika i dramat są jednymi z rodzajów literackich, rozróżnia je – zna gatunki epickie: mit, bajka, baśń, legenda, przypowieść, opowiadanie, nowela, powieść, epopeja – wie, że gatunki dramatu to tragedia i komedia, – zna podstawowe cechy utworów lirycznych, epickich, dramatycznych, synkretycznych (ballada) – opowiada, o czym jest przeczytany utwór, – wymienia elementy świata przedstawionego: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, – wskazuje elementy realistyczne – nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą wiersza,	– wymienia cechy poezji, epiki, dramatu, ballady – czyta i recytuje utwory głośno i wyraźnie, – wymienia cechy gatunkowe mitu, bajki, baśni, legendy, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, epopei, – wie, czym cechuje się tragedia i komedia, – wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – wymienia charakterystyczne elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne – podejmuje próbę uzasadnienia swoich wrażeń wywołanych lekturą – wskazuje w utworze wartości ważne dla autora, – opowiada o osobie mówiącej w wierszu, <i>podmiocie lirycznym</i>, bohaterze lirycznym, adresacie / odbiorcy utworu, osobie wypowiadającej się w utworze,	– uzasadnia, dlaczego utwór należy do liryki, epiki dramatu – czyta i recytuje utwory w odpowiednim tempie, zgodnie z tematem i stylem dzieła, – rozpoznaje czytany utwór jako mit, bajkę, baśń, legendę, przypowieść, opowiadanie, nowelę, powieść, epopeję – wskazuje cechy utworów dramatycznych, lirycznych i epickich – wymienia cechy tragedii i komedii, – wskazuje akt, scenę, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych – określa temat, tytuł utworu, – opowiada o sytuacji przedstawionej w utworze,	– wyjaśnia, na czym polega język poezji, narracja, dlaczego utwór jest dramatem, balladą – czytając i recytując utwory stosuje odpowiednie tempo, intonację i modulację, – uzasadnia przynależność rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do mitu, bajki, baśni, legendy, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, epopei, – omawia cechy rodzajowe dramatu i cechy gatunkowe tragedii i komedii – wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi i fantastycznymi – ciekawie opowiada o sytuacji przedstawionej w utworze, o podmiocie lirycznym, bohaterach i ich uczuciach, adresacie, osobie wypowiadającej się	– prezentuje informacje na temat wiersza, utworu epickiego, dramatu, ballady w dowolnie wybranej formie, w tym interaktywnej, – rozpoznaje funkcje elementów budowy utworu: tytułu, podtytułu, puenty, motta, dedykacji, punktu kulminacyjnego, – udowadnia, że utwór jest dramatem, podając odpowiednie przykłady z tekstu, – określa funkcje komizmu, – samodzielnie analizuje i interpretuje utwory, stosując różne techniki uczenia się, – tworzy własne przykłady poznanych środków artystycznych, – wyjaśnia funkcje środków artystycznych, – omawia wyczerpująco sytuację przedstawioną

- wie, kto to osoba mówiąca w wierszu, <i>podmiot liryczny</i>, bohater liryczny, adresat / odbiorca utworu, osoba wypowiadająca się w utworze, bohater utworu, narrator/narracja - zauważa elementy konstrukcyjne utworu - zna nazwy środków artystycznych: <i>epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, apostrofa, ożywienie, symbol, neologizm</i>, - zna pojęcia hymnu, pieśni, fraszki, trenu, - zna pojęcie ironii, komizmu - wie, czym jest alegoria i symbol w utworze epickim, - rozpoznaje w utworach wartości ważne dla Polaków, - dostrzega w omawianych utworach elementy historyczne, - wymienia autorów utworów wskazanych w <i>Podstawie programowej</i> - zna utwory dramatyczne z kanonu lektur obowiązkowych.	bohaterze utworu, narratorze/narracji, nazywa je - rozpoznaje w wierszach epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, ożywienia, symbole, - rozpoznaje hymn, pieśń, tren, fraszkę, - wie, na czym polega ironia i komizm, rozumie ich funkcje - dostrzega przenośny sens opowieści z Biblii, - rozpoznaje w tekście alegorię i symbol, - tworzy projekt pracy (rysunek, drama itp.) interpretującej utwór – przekład intersemiotyczny, - na podstawie poznanych utworów tworzy drabinę wartości ważnych dla Polaków na przestrzeni dziejów, - wymienia wydarzenia historyczne zawarte w utworach, - rozumie słowo <i>kontekst</i> i zna rodzaje kontekstów, - zna elementy z życia autorów utworów wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.	- nazywa i uzasadnia swoje uczucia wywołane lekturą, - wskazuje cechy, określa osobę mówiącą w wierszu, <i>podmiot liryczny</i>, bohatera lirycznego, adresata / odbiorcę utworu, osobę wypowiadającą się w utworze, bohatera utworu, narratora/narrację - rozpoznaje w utworach lirycznych przenośnie, uosobienia, neologizmy artystyczne, - wymienia cechy hymnu, pieśni, trenu, fraszki, - wyjaśnia, na czym polega ironia, komizm, dostrzega je - omawia przenośne znaczenia opowieści biblijnych, - podaje przykłady alegorii i symbolu, - przedstawia, również w formie przekładu intersemiotycznego (np. rysunek, drama itp.), jak rozumie utwór, - porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, - dostrzega różne konteksty w omawianych utworach, - odwołuje się do biografii autora w interpretacji utworów.	w utworze, bohaterach utworu, narracji i narratorze - wskazuje cytaty, dzięki którym nazywa uczucia wywołane lekturą utworu, - wyjaśnia, jak rozumie przesłanie utworu, - wyjaśnia znaczenie przenośne utworu - uzasadnia własne rozumienie utworu, - rozpoznaje funkcje środków artystycznych w utworach, - wskazuje cechy pieśni, trenu, fraszki w danym utworze, - definiuje i omawia pojęcie ironii, komizmu - interpretuje biblijne opowieści, - omawia funkcje alegorii, - omawiając utwory, nawiązuje do kontekstów: historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego, - dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach lirycznych.	w utworach i odwołuje się do własnych doświadczeń, - interpretuje utwory i uzasadnia swoją tezę interpretacyjną, odwołując się do elementów utworu, - charakteryzuje podmiot liryczny, odwołując się do treści wiersza, - charakteryzuje bohatera, odwołując się do treści wiersza, - porównuje podmiot liryczny z adresatem i bohaterem wiersza i przedstawia wnioski, - rozpoznaje hymn, pieśń, tren, fraszkę wśród innych gatunków literackich, - tworzy pytania do hipotezy interpretacyjnej, - ciekawie prezentuje własną interpretację biblijnych opowieści, - w interpretacji utworów wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, - w interpretacji utworów wykorzystuje potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny.
---	---	---	---	---

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE - Odbiór tekstów kultury				
- określa tematykę i elementy poznanych tekstów kultury, - dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą publicystyczną, naukową i popularnonaukową.	- wyszukuje potrzebne informacje, - prezentuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii itp., - cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego.	- wskazuje cechy tekstów kultury, przedstawia własne rozumienie - nazywa emocje, które mogą odczuwać postacie z obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, - określa funkcje literatury pięknej, publicystycznej, popularnonaukowej i naukowej.	- opowiada w kilku zdaniach o problemie rozważanym w tekście, - opisuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, - uzasadnia własne rozumienie tekstu kultury.	- omawia elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch, - dokonuje przekładu intersemiotycznego, np. tworzy historię, która mogłaby się wydarzyć w miejscu ukazanym na obrazie czy fotografii.
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE – Gramatyka Języka polskiego (fleksja)				
- odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, - zna zasady odmiany imion i nazwisk w języku polskim.	- wymienia zasady odmiany i imion i nazwisk.	- stosuje zasady odmiany i zapisu imion i nazwisk, - poprawnie odmienia imiona i nazwiska.	- bezbłędnie odmienia i zapisuje imiona i nazwiska, - wyjaśnia pochodzenie imion i nazwisk.	- koryguje błędy swoje i innych w odmianie i zapisie imion i nazwisk.
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE – Gramatyka Języka polskiego (składnia)				
- wie, że w polskiej składni istnieją równoważniki zdania, zdania pojedyncze i złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, - zna zasady interpunkcji w zdaniach wielokrotnie złożonych.	- zna typy zdań złożonych, - tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone ze zdań pojedynczych, - stosuje zasady interpunkcji w zdaniach wielokrotnie złożonych.	- rozpoznaje w tekście równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, - przekształca wypowiedzenia, - uzupełnia zdania wyliczeniami i wtrąceniami z zachowaniem zasad interpunkcji.	- układa równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, zachowując poprawną interpunkcję, - odpowiednio nazywa wypowiedzenia składowe zdań wielokrotnie złożonych, - przy zapisie dialogu stosuje poprawną interpunkcję.	- poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach zdanie, równoważnik zdania, imiesłowowy równoważnik zdania oraz wypowiedzenia wielokrotnie złożone, - wskazuje i poprawia błędy związane z użyciem imiesłowowego równoważnika zdania oraz składnią zdania złożonego, - przeprowadza analizę składniową zdań wielokrotnie złożonych.
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE – Zróżnicowanie języka				
- odróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu, - wie, że zasób słownictwa jest stale wzbogacany, - wie, co to jest styl językowy,	- tworzy wyrazy o szerszym zakresie, bogatszej treści, - zna sposoby wzbogacania słownictwa,	- rozpoznaje i omawia wyznaczniki stylu językowego, - rozpoznaje cechy stylu w czytany tekście,	- stosuje różne sposoby wzbogacania słownictwa, - wskazuje w tekście środki charakterystyczne dla	- na bieżąco wzbogaca swoje słownictwo, - koryguje błędy swoje i innych.

- zna różne rodzaje stylów językowych.	- rozpoznaje różnice między językiem mówionym a pisanim, oficjalnym a nieoficjalnym, - rozpoznaje różne rodzaje stylów językowych.	- omawia różne rodzaje stylów językowych.	różnych stylów językowych, - podaje przykłady tekstów pisanych różnymi stylami.	
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE – Ortografia i interpunkcja				
- zna reguły polskiej ortografii, - zna zasady interpunkcji w zdaniach oraz sposoby przytaczania cudzej wypowiedzi.	- rozumie, że na ortografię wpływa związek między formami fleksyjnymi oraz wyrazami pokrewnymi, - rozpoznaje reguły ort., - stosuje zasady poprawnej pisowni i interpunkcji.	- wie, co łączy ortografię z tradycją, - objaśnia reguły ortograficzne i interpunkcyjne.	- w praktyce stosuje się do zasad polskiej ortografii i interpunkcji.	- poprawia błędy ortograficzne i interpunkcyjne w pracach swoich oraz kolegów/koleżanek.
Tworzenie wypowiedzi - Rozprawka, opowiadanie twórcze, przemówienie, CV, list motywacyjny, podanie				
- wie, czym jest rozprawka, - zna pojęcia <i>teza</i> i <i>argument</i>, - wie, że argumenty należy hierarchizować, - wie, że argument powinien być uzasadniony i zawierać odwołanie do przykładu, - wie, czym jest plan kompozycyjny, - zna cechy przemówienia i cel tej formy wypowiedzi, - zna zwroty do słuchaczy, - wie, że w przemówieniu wykorzystuje się głos i mowę ciała, - odróżnia opowiadanie twórcze od odtwórczego, - zna typy narracji, - wie, że opowiadanie trzeba odpowiednio skomponować, - zna pojęcia retrospekcji i puenty, - pod kierunkiem nauczyciela i / lub w grupie pisze rozprawkę z tezą,	- wymienia elementy kompozycyjne rozprawki, pisze ją z tezą - wie, czym jest argument, hierarchizuje je, odróżnia, - wie, co to jest wniosek, - zna zasady tworzenia planu kompozycyjnego - zna etapy pracy nad przemówieniem, - dobiera argumenty i zwroty do słuchaczy, - wie, jak wykorzystać głos i mowę ciała, - rozróżnia typy narracji, - wie, na czym polega trójdzielna kompozycja opowiadania, rozprawki, przemówienia, pisze je z tezą - rozumie znaczenie retrospekcji i puenty, - zna środki językowe nadające tekstowi spójność, - przekształca tekst tak, by tworzył logiczną całość, - rozpoznaje w tekstach wnioskowanie,	- wymienia cechy rozprawki, - odróżnia tezę od hipotezy, argument od kontrargumentu, - ilustruje argument przykładem, uzasadnia ich dobór - pracuje nad planem kompozycyjnym, stosuje akapity - porządkuje i podejmuje próbę wnioskowania, - pisze rozprawkę z hipotezą oraz przemówienie (odpiera przewidywany kontrargument) - stosuje odpowiednie zwroty do słuchaczy, - wskazuje różnice między opowiadaniem twórczym a odtwórczym, - stosuje różne typy narracji w opowiadaniu, retrospekcję i puentę, - dba o spójność tekstu, - stosuje środki językowe nadające tekstowi spójność,	- stawia ciekawe / oryginalne hipotezy, - formułuje kontrargumenty, - hierarchizuje argumenty, - zgadza się z cudzym poglądem lub z nim polemizuje, rzeczowo uzasadniając własne zdanie, - formułuje wnioski, - porządkuje wywód argumentacyjny, - sporządza plan kompozycyjny, - funkcjonalnie korzysta ze zwrotów do słuchaczy, - używa środków retorycznych, - świadomie wykorzystuje głos i mowę ciała, - stosuje w opowiadaniu sześć elementów urozmaicenia stylu, - rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych, - pisze rozwiniętą rozprawkę	- samodzielnie pisze spójną i rozwiniętą rozprawkę z tezą oraz hipotezą, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, - samodzielnie pisze spójne przemówienie, używając różnych środków retorycznych i różnych rodzajów argumentów, - publicznie wygłasza swoje przemówienie, - samodzielnie pisze spójne rozwinięte i ciekawe opowiadanie twórcze, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, - koryguje własne i cudze błędy związane z tworzeniem form wypowiedzi.

opowiadanie twórcze oraz proste przemówienie, – zna pojęcie spójności tekstu, – zna wybrane kryteria oceny różnych form wypowiedzi.	– wymienia kryteria oceny różnych form wypowiedzi.	– ocenia różne formy wypowiedzi, stosując poznane kryteria.	z tezą i hipotezą, ciekawe rozbudowane przemówienie i opowiadanie twórcze.	
---	--	---	--	--

Wymagania na ocenę roczną: /obejmują także wymagania na ocenę śródroczną/

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE - Odbiór tekstów kultury				
– wie, że są różne gatunki dziennikarskie, – rozpoznaje wywiad, artykuł, reportaż wśród gatunków publicystycznych, – wie, co to jest lid.	– rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż, – podaje funkcje lidu, – dostrzega wartości estetyczne poznanych tekstów kultury.	– określa podstawowe cechy wywiadu, artykułu, reportażu, – określa znaczenie lidu.	– znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych, – porównuje różne dzieła, – omawia funkcje lidu.	– przedstawia własną interpretację dzieła sztuki.
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE – Zróżnicowanie języka				
– zna cechy dobrego stylu językowego	– zna środki językowe charakterystyczne dla różnych stylów.	– omawia różne cechy stylów językowych.	– redaguje tekst z zasadami zgodności dobrego stylu	– tworzy prace w odpowiednim stylu językowym.
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE - Komunikacja językowa i kultura języka				
– wie co to komunikacja werbalna i niewerbalna – wie, że w języku istnieje perswazja, – dostrzega manipulację językową, – zna zasady dyskutowania, – stara się zabierać głos w dyskusji, – formułuje argumenty.	– odróżnia komunikację werbalną od niewerbalnej – odróżnia perswazję od manipulacji, – rozpoznaje środki służące manipulacji językowej, – zna znaczenie języka ciała w komunikacji, – zna środki retoryczne stosowane w dyskusji, – podaje przykłady słownictwa modnego, – wyraża opinię na temat zjawisk językowych i ochrony polszczyzny.	– wyjaśnia różnicę między komunikacją werbalną i niewerbalną – wskazuje różnicę między perswazją a manipulacją, – ocenia zasady dyskutowania, – przedstawia argumenty w dyskusji, – stosuje środki retoryczne, – wyjaśnia, na czym polega kultura języka, – podaje przykłady mody językowej.	– stosuje w praktyce komunikację werbalną i niewerbalną – wskazuje w tekście środki służące manipulacji, – stosuje w praktyce zasady dyskutowania, – poprawnie stosuje środki retoryczne, – zastępuje słownictwo modne synonimami, – uzasadnia opinię na temat zjawisk językowych i ochrony polszczyzny.	– na co dzień wykorzystuje wiedzę o komunikacji językowej i kulturze języka, – świadomie posługuje się perswazją, – nie poddaje się manipulacji językowej ani jej nie używa, – zna różne odmiany dyskusji, – bierze udział w debacie.

TWORZENIE WYPOWIEDZI - ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, CV, LIST MOTYWACYJNY, PODANIE				
- wie czym są dłuższe wypowiedzi pisemne, rozpoznaje i podejmuje próby tworzenia wypowiedzi pisemnych: rozprawka, opowiadanie twórcze, przemówienie z pomocą nauczyciela lub kolegi/koleżanki, - wie, czym są teksty użytkowe, - wie, czemu służą podanie, CV i list motywacyjny.	- podejmuje próby samodzielnego tworzenia wypowiedzi pisemnych: rozprawka, opowiadanie twórcze, przemówienie - odróżnia podanie od innych form użytkowych, - zna elementy kompozycyjne podania, CV i listu motywacyjnego.	- samodzielnie tworzy wypowiedzi pisemne: rozprawka, opowiadanie twórcze, przemówienie z nielicznymi błędami - wyjaśnia, czym są CV, list motywacyjny i podanie, - umie napisać wskazany tekst użytkowy.	- tworzy spójne wypowiedzi pisemne: rozprawka, opowiadanie twórcze, przemówienie poprawne pod względem kompozycyjnym, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym, - omawia zasady tworzenia konkretnych tekstów użytkowych, - tworzy tekst jako logiczną całość, - pisze podanie zgodnie z wszelkimi wymogami tej formy wypowiedzi, - poprawnie tworzy dokumenty aplikacyjne.	- bezbłędnie tworzy oraz poprawia własne oraz cudze błędy w wypowiedziach pisemnych: rozprawka, opowiadanie twórcze, przemówienie - tworzy bezbłędnie pisma użytkowe. - koryguje błędy w pismach użytkowych - swoje i kolegów

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów: sprawdzian pisemny po danym rozdziale; odpowiedź ustna; kartkówka (obejmuje 3-5 ostatnich lekcji i trwa 15-20 minut); wypracowania klasowe; karty pracy; praca samodzielna (w trakcie lekcji); testy z lektur, sprawdziany czytelnicze; dyktanda; recytacja; projekty edukacyjne; diagnozy. Uczniowie objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną mają dostosowane wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych zgodnie z zapisem w opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznej.